

4520

۱۰۰۰

۲۰۲

جنت
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مَدَنی و لکھنؤ

www.Ketab.ir

ترجمہ و تحقیق

العقائد النورية

شکوہ مہدیؑ روایات اہل سنت

جلال الدین سیوطی

ترجمہ و تحقیق: محمود مطہری نیا

العرف الوردی

شکوه مهدویت در روایات اهل سنت

نویسنده: جلال الدین سیوطی

ترجمه و تحقیق: محمود مطهری نیا

ناشر: انتشارات کتاب جمران

ویراستار: حسام الدین حقیقیان

پخش: کتاب جمران ۹۱۲۱۵۱۸۱۴۹

چاپ: ۱۴۰۱، پاییز ۱۳۹۷، چاپخانه پاسدار اسلام

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

بد مقدس جمران ۴۰ ۲۵۳۷۲۵۳

سامانه پیام کوتاه: ۲۵۳۳۴۰ ۲۵۳۳۱۰۰۰

۶۱

سرشناسه: مطهری نیا، محمود، ۱۳۵۹ -

عنوان قراردادی: عرف الوردی فی اخبار المهدی، فارسی، شرح

عنوان و نام پدیدآور: ترجمه و تحقیق «العرف الوردی»: شکوه مهدویت در روایات اهل سنت / نویسنده جلال الدین سیوطی؛ ترجمه و تحقیق محمود مطهری نیا.

مشخصات نشر: قم: کتاب جمران، ۱۳۹۷.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۳-۶۰۱-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق. - - احادیث اهل سنت

موضوع: سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ ق. عرف الوردی فی

اخبار المهدی - - نقد و تفسیر

موضوع: احادیث اهل سنت - - قرن ۹ ق.

موضوع: مهدویت - - احادیث اهل سنت

موضوع: تقریب مذاهب

شناسه افزوده: سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ ق. عرف الوردی فی

اخبار المهدی، شرح

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۱۳۲۲۷ ۴۰۴۲۲۷/س ۵/ BP۱۲۴

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۹۰۲۵۹

فهرست

پیشگفتار مترجم / ۹

مقدمه نخست: گذری بر زندگی و احادیث سیوطی / ۲۵

۱۸	صفات سیوطی
۲۰	استادان
۲۱	آثار علمی
۳۱	درگذشت

مقدمه دوم: موعود از نگاه اهل سنت / ۳۳

عقیده اهل سنت درباره مهدی منتظر / ۴۱

۷۵	بررسی دیدگاه مودودی
۷۹	سخن پایانی
۸۰	عقیده شیخ عبدالعزیز بن باز، مفتی اعظم سابق عربستان درباره «مهدی»

مقدمه سوم: مقایسه تصویر مهدویت و نشانه‌های ظهور

در روایات شیعه و اهل سنت / ۸۵

۸۵	اشتراکات شیعه و سنی در حوزه مهدویت
۸۷	اختلافات و تفاوت‌های شیعه و اهل سنت در حوزه مهدویت
۸۷	اصل ولادت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه و فلقه

۸۸	نام پدر امام مهدی عجل الله تعالی فرجه
۸۸	خلیفه‌های دوازده‌گانه
۸۸	امام مهدی عجل الله تعالی فرجه فرزند امام حسن علیه السلام یا امام حسین علیه السلام ؟
۸۸	ران پس از امام مهدی عجل الله تعالی فرجه
۸۹	شخصیتی به نام قحطانی
۸۹	رئیسات نشانه‌های ظهور
۸۹	یادآوری مهم: سنت و احادیث جعلی
	مقدمه چهارم: نگاشته‌اند گذرا به مقوله رجعت / ۹۵
۹۵	معنای لغوی و اصطلاحی رجعت
۹۶	قدمت باور به رجعت
۹۶	رجعت از دیدگاه شیعه و اهل سنت
۹۸	ادله قرآنی رجعت
۱۰۵	پی‌نوشت‌ها
	متن و ترجمه کتاب العرف الوردی فی أخبار الموعود من مشتمل علی بیان سیوطی / ۱۱۳
۲۳۴	تذکرات
۲۳۹	پی‌نوشت‌ها
	ضمیمه: حوادث و مقاطع از ظهور تا قیامت براساس روایات شیعی / ۲۶۱
۲۶۹	از ظهور تا قیامت
۲۷۰	ظهور اصغر
۲۷۱	آستانه ظهور (آغاز فعالیت‌های سفیانی و یمانی)
۲۷۱	ظهور محدود: صیحه تا شهادت نفس زکیه
۲۷۲	آغاز دعوت: شهادت نفس زکیه تا عاشورا
۲۷۳	ظهور اکبر: عاشورا
۲۷۴	عاشورا تا ربیع‌الاول سال اول ظهور
۲۷۵	بازگشت مسیح و پایان بخشیدن به جریان سفیانی
۲۷۵	جنگ با یهود و سلطه بر خاورمیانه
۲۷۶	دعوت جهانی
۲۷۶	نبرد اول با اهل کتاب و غربیان تا صلح با غرب
۲۷۷	نبرد دوم با غرب و شکست آنان

۲۷۷	شورش دجال و کشته شدن
۲۷۸	نبرد با یاجوج و ماجوج
۲۷۸	نبرد با ابلیس و مرگ او
۲۷۹	حکومت جهانی
۲۷۹	وفات مسیح
۲۷۹	وفات امام عصر علیه السلام
۲۸۰	رجعت
۲۸۰	مقدمات قیامت
۲۸۳	پی‌نوشت
	کتابنامه / ۲۸۳
۲۸۵	منابع استفاده شده در تحقیق متن عربی
۲۹۳	مجلات
۲۹۳	منابع استفاده شده در ترجمه
۳۰۱	مقالات
۳۰۱	سایت

پیشگفتار مترجم

از زمان حضرت آدم علیه السلام درباره موضوع منجی آخرالزمان صحبت به میان آمده و ادیان، مذاهب و فرقه‌های مختلف به فراخور شرایط زمانی و مکانی خود، ابعادی از آن را مورد توجه قرار داده‌اند. بین اسلام نیز از این قاعده مستثنا نبوده و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، پیروان خود را از این حضرت صلی الله علیه و آله آگاه کرد. گزارش‌ها و روایات آخرالزمانی در منابع اسلامی، گاه به نقل از معصوم علیه السلام آمده، گاه به نقل از پیروان ایشان.

در نوشتار حاضر، مجموعه‌ای از روایاتی را خواهیم دید که از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و صحابه به دست ما رسیده است. در ابتدا، معرفی مختصری از کتاب و روش ترجمه خواهیم داشت و پس از آن زندگی‌نامه مؤلف - محقق اثر را مرور خواهیم کرد.

نگاهی اجمالی به کتاب *أَلْعَرَفُ الْوَزْدِي فِي أَخْبَارِ الْمَهْدِي*

أَلْعَرَفُ الْوَزْدِي فِي أَخْبَارِ الْمَهْدِي، کتابی به زبان عربی در موضوع مهدویت، از جمله تألیفات شیوپی، دانشمند شهیر و پرکار اهل سنت است. وی در این کتاب احادیث نقل شده در منابع اهل سنت درباره حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف را گردآوری کرده است. تعداد روایات ارائه شده در کتاب، ۲۵۵ مورد است که درباره حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف، دوره ظهور، حوادث آخرالزمان و پس از امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف است.

سیوطی این روایات را از چند منبع محدود جمع‌آوری و با ذکر نام منابع، آنها را نقل کرده است. بخش چشم‌گیری از روایات کتاب *العرف الوردی*، برگرفته از کتاب *الفتن* *مهدی بن حماد*، قدیمی‌ترین و مفصل‌ترین اثر درباره ملاحم و فتن آخرالزمان و حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

روایات نقل‌شده سیوطی در این کتاب، گاه از اصل عنوان مهدی و ظهور او بحث می‌کنند، گاه دربارهٔ اسب او از نسل پیامبر صلی الله علیه و آله، حضرت فاطمه علیها السلام و امام حسین علیه السلام است و گاه دربارهٔ برخی نشانه‌های ظهور مانند سفیانی، که در این موارد با شیعه اشتراک دارند. علاوه بر اینها، مواردی را می‌توان مشاهده کرد که دربارهٔ شخصیت‌هایی مانند قحطانی یا حرمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است که با روایات شیعی در تعارض کامل هستند.

این روایات که اغلب از میان روایات مشهور نزد مسلمانان و رسیده از صحابه و تابعان و گاه با تصریح به نقل از پیامبر صلی الله علیه و آله یا شاه بدون آن گردآوری شده‌اند، همگی در راستای تقویت و تأیید باور مهدی قابل استفاده هستند. در مواردی که آشفتگی عبارات خیلی شدید بوده، وی تذکراتی داده است. البته به یاد داشته باشیم که مجموعه روایات در راستای باور به مهدی نوعی و نه شخصی هستند.

از این کتاب، نسخه‌ها و چاپ‌های گوناگونی وجود دارد که برخی از آنها عبارت است از:

- نسخه کتابخانه حرم مکی؛
- نسخه‌ای از قرن یازدهم در کتابخانه خدابخش در هند؛
- نسخه موجود در کتابخانه ملی برلین؛
- نسخه‌ای در کتابخانه جامع کبیر در یمن؛
- نسخه موجود در دارالکتب المصریة؛
- نسخه‌ای در کتابخانه ندوة العلماء در لکنه‌وهند؛
- نسخه موجود در کتابخانه آسیویه در بنگلادش.

کتاب *العرف الوردی* با تحقیق آقای محمد کاظم موسوی، همراه با رساله عقیده اهل السنة و الاثر فی المهدی المنتظر از شیخ عبدالمحسن العباد آل بدر، توسط مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی منتشر شده است.

در این تحقیق، از دو نسخه چاپ شده *العرف الوردی* در مجموعه آثار سیوطی با عنوان *الحاوی للفتاوی* با تحقیق استاد محی الدین عبدالحمید مصری منتشر شده به سال ۱۵۹۰ میلادی و نسخه منتشر شده به سال ۱۳۵۲ قمری تحقیق و چاپ شده جمعی از طلاب الأزهر توسط دارالکتب العلمیة به سال ۱۴۰۸ قمری (۱۹۸۸م) استفاده شده است.

تحقیقات ارزنده ارائه شده در نسخه چاپ شده مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی برای مخاطبان اهل سنت و عرب زبان بسیار مفید و مناسب بودند؛ اما همه این تحقیق برای مخاطبان شیعه و رسی زبان نابل استفاده نیست. طبیعی است پس از ترجمه این اثر به زبان فارسی، بیشتر استفاده کنندگان از آن، ایرانیان و فارسی زبانان باشند که در این جامعه مخاطبان، اغلب شیعه خواهند بود؛ از این رو، در ترجمه علاوه بر بازنگری در پاورقی‌های نسخه عربی، سه دسته پاورقی به آنها اضافه شد: نخست، روایات در منابع حدیثی شیعه جست و جو شد و هر کدام از آنها در این منابع وجود داشتند، نشانی آنها ارائه شد و در ادامه ارجاع به اصلی روایت و با عبارت «و نیز:....» آمدند؛

دوم، عبارات و کلماتی که نیازمند تبیین بودند و در تحقیق نسخه مجمع جهانی توضیح باقی مانده بودند، توضیح مناسب برای آنها ارائه شد؛

سوم، در مواردی که خود روایات نیازمند توضیح یا در تعارض جدی با روایات شیعی بود، در پاورقی به این موضوع اشاره شده است. اوج این تعارضات را می‌توان درباره دوره پس از امام زمان عجل الله تعالی فرجه مشاهده کرد. در روایات شیعی، از این دوره با تعبیر رجعت یاد می‌شود. با توجه به فراوانی روایات مربوط به این دوره در کتاب

حاضر (حدود یک پنجم کل روایات) به ناچار، مقدمه‌ای هرچند خلاصه و اجمالی درباره دوره رجعت در ابتدای اثر اضافه شد.

پس از پیشگفتار حاضر، ابتدا نگاهی به زندگی نامه و تألیفات سیوطی، نویسنده پرکار اهل سنت خواهیم انداخت.

در متن تحقیق شده عربی اثر، مقدمه‌ای با عنوان موعود از نگاه اهل سنت از -المحسن العباد آورده شده که حاوی این عناوین است:

۱. صحابه آن که روایات مهدوی را از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده‌اند؛
۲. ائمه‌ای که تالیفات مهدویت را در آثار و تألیفات خود آورده‌اند و اشاره به برخی از آنها که اثر مستقیم درباره مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف تألیف کرده‌اند؛
۳. بیان عبارات کسانی که به تواتر روایات مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف تصریح کرده‌اند؛
۴. برخی از مواردی که در عین درباره مهدویت آورده شده است؛
۵. بیان برخی از روایات مهدوی که از صحیحین؛
۶. بیان موارد و عبارات علمایی که به روایات مهدویت احتجاج نموده‌اند؛
۷. ذکر مواردی که نسبت به روایات، اظهار تردید یا انکار کرده‌اند؛
۸. پاسخ به مواردی که شاید با روایات مهدوی در تضاد باشند.

ترجمه این مطلب، سال‌ها قبل در کتاب مصلح جهانی رسته استاز سیدهادی خسروشاهی همراه با ماجرای دیدار ایشان با آقای عبدالمحسن العباد آورده شده بود. برای حفظ اصالت متن، همان ترجمه همراه با داستان مربوط به آن پس از زندگی نامه سیوطی در قالب مقدمه دوم، به ابتدای نوشتار حاضر افزوده شد. پیش از این مقال البته زندگی نامه و آثار عبدالمحسن العباد را نیز به اجمال مرور خواهیم کرد. موضوع مهدویت، یکی از موضوعات اسلامی است که می‌تواند محور وحدت شیعه و سنی قرار بگیرد. در عین حال، برای تبیین دقیق و صحیح، نیاز است در کنار اشتراکات؛ تفاوت‌ها و افتراقات موجود با روایات شیعی نیز تبیین شود. از این رو، در

مقدمه سوم به این موضوع پرداخته شد.

در پایان، شایسته است از ارزیابی دقیق و عالمانه استاد عزیز جناب حجت الاسلام والسلمین محمد مهدی سلمان پور که نظرات ارزشمند ایشان بر غنای اثر افزود، همراهی استاد بزرگوام دکتر ستار عودی که در ترجمه واژگان و اصطلاحات مشکل، صمیمانه همکاری کردند و نیز زحمات دوست بزرگوام جناب آقای حامد فتاحی در انتشارات، جمران، که با پیگیری‌های مجدانه ایشان، این اثر به فرجام رسید، سپاس‌گویی کنم.

با تقدیم این اثر به وجود نازنین حضرت نرجس علیها السلام، امید است که مولا گوشه چشمی به آن داشته باشند.

محمود مطهری‌نیا

استادیار گروه معارف، اسلامی دانشگاه علوم پزشکی تهران